

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС 2019 р.

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>

СХВАЛЕНО

Кабінетом Міністрів України

(Постанова № 437 від 22 травня 2019 р.)

спільним рішенням

Президії Національної академії наук України

(протокол № 22/10 від 24 жовтня 2018 р.)

спільним рішенням

Президії Національної академії наук України

(протокол № 22/10 від 24 жовтня 2018 р.)

і Колегії Міністерства освіти і науки України

(протокол № 10/4-13 від 24 жовтня 2018 р.)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Українською національною комісією з питань правопису

(протокол № 5 від 22 жовтня 2018 р.)

Перехідний період завершено. Правопис є обов'язковим.

СТАТУС 2024/2025:
Державний стандарт

2019

2019-2024

22 травня 2024

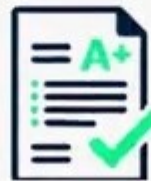
Затвердження нової редакції.
Статус: Рекомендація.

П'ятирічний період
адаптації.

Завершення
перехідного періоду.

Офіційна шкільна
документація

Оцінювання,
НМТ та ДПА

Публічна та ділова
комунікація

СТИСЛИЙ ОГЛЯД ОСНОВНИХ ЗМІН У НОВІЙ РЕДАКЦІЇ «УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ» (2019)

Зміни можна умовно поділити на дві великі групи:

1. Власне зміни в написанні слів
(без варіантів)
2. Варіантні доповнення до чинної норми

БЕЗ ВАРІАНТІВ

1. ПРАВОПИС СЛІВ ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ

Уживання літери **є** (йотування повертається)

Звук **[j]** у сполученні з голосними **[je] [ji] [ju] [ja]** буде

передаватись тільки буквами **є, ї, ю, я**

БУЛО	СТАЛО
проект, проєкція, фойє	проєкт, проєкція, фое

Подвоєння приголосних у власних назвах (без подвоєння літери **к**)

Буквосполучення *sk*, що в латинській, німецькій, шведській та деяких інших мовах передає звук [k], відтворюємо українською буквою **к**

БУЛО	СТАЛО
Діккенс, Теккерей	Дікенс, Текерей

Написання слів разом (без дефісів)

Разом пишемо слова з першими іншомовними компонентами **віце-, екс-, лейб-, максі-, міді-, міні-, штабс-, унтер-**

БУЛО	СТАЛО
віце-президент, екс-чемпіон, обер-лейтенант, унтер-офіцер	віцепрезидент, ексчемпіон, оберлейтенант, унтерофіцер

2. ПРАВОПИС ІМЕННИКІВ З ПЕРШОЮ ЧАСТИНОЮ **ПІВ** (ніяких дефісів і апострофів для **пів**)

Невідмінюваний числівник **пів** зі значенням «половина» з наступним іменником – загальною та власною назвою у формі родового відмінка однини пишемо окремо **Але:** разом з **пів** писатимуться слова в називному відмінку, що виражають єдине поняття: *півострів, півзахист, півкуля, півоберт, півострів, півмісяць.*

БУЛО	СТАЛО
півгодини, піваркуша, пів'яблука, пів-України, пів-Києва, пів- Америци	пів години, пів аркуша, пів яблука, пів України, пів Києва, пів Америки

3. ПРАВОПИС РОСІЙСЬКИХ ПРИЗВИЩ ПРИКМЕТНИКОВОГО ПОХОДЖЕННЯ (замість закінчення **-ой** вживаємо **-ий**)

Прикметникове закінчення російських прізвищ **-ой**
передаємо через **-ий**
Але: Толстой

БУЛО	СТАЛО
Донской, Трубецкой, Крутой, Луговской	Донський, Трубецький, Крутий, Луговський

ВАРІАНТИ

1. УТВОРЕННЯ ЖІНОЧИХ ФОРМ ІМЕННИКІВ (фемінітиви)

Фемінітиви утворюються за допомогою суфіксів
-к-(а), -иц-(я), -ин-(я) -ес-(а)

БУЛО	СТАЛО
автор, директор, міністр, майстер, філолог, член, пілот	автор і авторка, директор і директорка, міністр і міністерка, майстер і майстриня , філолог і філологиня, член і членкиня, пілот і пілотеса

Посади та фахи: Обов'язкові фемінітиви

вчитель**ка**
директор**ка**
професор**ка**
доповідач**ка**
терапевт**ка**
асистент**ка**
вихователь**ка**
студент**ка**
здобувач**ка**

керівниц**я**
учени**ця**
порадниц**я**
очільниц**я**
засновниц**я**
речниц**я**
переможниц**я**
посадови**ця**

психолог**иня**
філолог**иня**
логопед**иня**
дефектолог**иня**
фахівч**иня**
майстр**иня**

Доречно вживати в розмовному, художньому, публіцистичному стилях, медіа. Але не в офіційних кадрових документах.

Педагогічний такт (Кличний відмінок). У прямому звертанні обидва слова змінюються: вчителько Левадо, директорко Іваненко.

2. РОДОВИЙ ВІДМІНОК ІМЕННИКІВ ЖІНОЧОГО РОДУ

Іменники жіночого роду на **-ТЬ** після приголосного, а також слова *кров, любов, осінь, сіль Русь, Білорусь* у родовому відмінку однини можуть набувати закінчення **-И**

БУЛО	СТАЛО
раді, смерті, честі, хоробрості, крові, любові, осені, солі, Русі, Білорусі	раді і радості, смерті і смерти, честі і честі, хоробрості і хоробрості, крові і крові, любові і любові, осені і осені, солі і солі, Русі і Руси, Білорусі і Білоруси

3. УЖИВАННЯ ЛІТЕР **Ф** І **Т** У СЛОВАХ ГРЕЦЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ

Буквосполучення **th** у словах грецького походження передаємо звичайно буквою **т**: антоло́гія, антрополо́гія, апте́ка, а́стма, бібліоте́ка, католи́цький, теа́тр, тео́рія, ортодо́кс, ортопе́дія, Амальте́я, Промете́й, Те́кля, Таї́сія, Теодо́р.

У словах, узвичаєних в українській мові з **ф**, допускається орфографічна варіантність

БУЛО	СТАЛО
ана́фема, дифіра́мб, ефі́р, ка́федра, логарі́фм, міф, міфоло́гія, Агата́нгел, Афíни, Борисфе́н, Демосфе́н, Ма́рфа	ана́фема і ана́тема, дифіра́мб і дитира́мб, ефі́р і ете́р, ка́федра і кате́дра, логарі́фм і логарі́тм, міф, міфоло́гія і міт, мітоло́гія, Агата́нгел і Агафа́нгел, Афíни і Ате́ни, Борисфе́н і Бористе́н, Демосфе́н і Демосте́н, Ма́рфа і Ма́рта

4. УЖИВАННЯ БУКВОСПОЛУЧЕННЯ **АВ** У СЛОВАХ ГРЕЦЬКОГО ТА ЛАТИНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ

У словах, що походять із давньогрецької й латинської мов, буквосполучення **au** звичайно передається через **ав**: *автентічний, автобіографія, автомобіль, автор, авторитет, автохтон, лавра, Аврора, Мавританія.*

У запозиченнях із давньогрецької мови, що мають стійку традицію передавання буквосполучення **au** шляхом транслітерації як **ау**, допускаються орфографічні варіанти:

БУЛО	СТАЛО
аудіє́нція, аудито́рія, лауреа́т, па́уза, фа́уна	аудіє́нція і авдіє́нція, аудито́рія і авдито́рія, лауреа́т і лавреа́т, па́уза і па́вза, фа́уна і фа́вна

5. ЛІТЕРИ **ґ** І **г** У СЛОВАХ ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ

У прізвищах та іменах людей допускається передавання звука **[g]** двома способами: шляхом адаптації до звукового ладу української мови – буквою **г** і шляхом імітації іншомовного **[g]** — буквою **ґ**

БУЛО	СТАЛО
Вергілій, Гарсія, Гегель, Георг, Гете, Грегуар, Гуллівер	Вергілій і Вергілій, Гарсія і Гарсія, Гегель і Гегель, Георг і Георг, Гете і Гете, Грегуар і Грегуар, Гуллівер і Гуллівер

Цифрове середовище: Правило великої літери

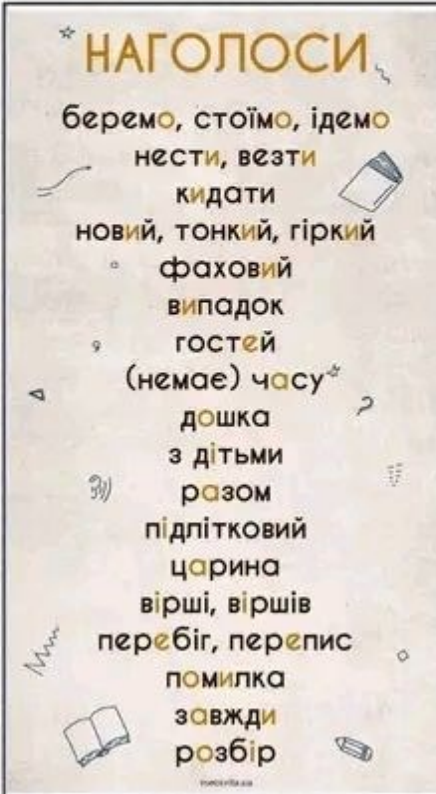

Навчальний процес: Наголоси та варіативність

рефлЕксія

* НАГОЛОСИ

беремо, стоїмо, ідемо
нести, везти
кидати
новий, тонкий, гіркий
фаховий
випадок
гостей
(немає) часу*
дошка
з дітьми
разом
підлітковий
царина
вірші, віршів
перебіг, перепис
помилка
завжди
розбір

фен **О** мен
к **О** сий
рук **О** пис
чорн **О** слив
чорн **О** зем
упод **О** бання
гурт **О** житок
бор **О** давка
агрон **О** мія
вим **О** га
заст **О** порити
літ **О** пис
пом **О** вчати
зуб **О** жіння
бос **О** ніж
кр **О** їти

НАГОЛОШУЙТЕ ПРАВИЛЬНО:

багатораз о вий	щодобов и й
однораз о вий	добов и й
буршти н овий	текстов и й
ярмарк о вий	віршов и й
порядк о вий	чергов и й
шовк о вий	фахов и й
опт о вий	нов и й
тис о вий	